

Tro och vetande i skolan

Publicerad här den 30 november 2014

PEDAGOGISKA MAGASINETS SENASTE teman är *Gud i skolan* och *Skola på vetenskaplig grund*. Vad väger tyngst, Gud eller den vetenskapliga grunden? Är de förenliga?

Frågan ställdes på sin spets när Stavros Louka, hyllad lärare i matematik och no-ämnen från tv-serien *9 A*, i en intervju i Sydsvenskan hävdade att evolutionsteorin är vår tids största bluff och att han trodde på bibelns skapelseberättelse. Hans uttalande väckte inte någon större reaktion bland skolmyndigheter eller i massmedierna. Man ville eller vågade inte ta i denna heta potatis.

Som prästson hade jag rikliga tillfällen att fundera över delarna i den trosbekännelse som varje vecka lästes upp i kyrkan. Det forskningen har visat om Jesusgestalten och om hur nya testamentet tillkommit och reviderats under årens lopp har bidragit till min övertygelse: Bibelns texter kan inte, som det påstås, vara Guds egna ord.

Den Gud som kan gripa in i människors liv och som man ber till och som man öser tacksägelser över i kyrkan finns inte. Ej heller finns det något liv efter detta. Det kan du inte veta säger någon. Nej, det är sant. Men jag kan inte heller veta att det inte står en djävul med bockfot och horn i pannan bakom knuten. Men sannolikheten för detta är lika stor som sannolikheten för att det skulle finnas en Gud och ett liv efter detta.

Människan har i svåra stunder behov av trygghet och tröst. I alla tider har människor tillbett solgudar, regngudar, trägudar, stengudar och Asa-gudar. Vi vet nu att några sådana gudar inte fanns. Det är människorna som har skapat Gud. Det är inte Gud som har skapat människorna. Att det finns ett behov av en gud som kan ge trygghet och tröst är inget bevis för att det finns en sådan gud.

Miljarder människor kan i dag finna tröst i religionen. Är inte det bra? Jo. Men jag har själv upplevt hur religionen också har gjort livet svårare för människor. Jag minns hur jag som barn var rädd för Gud och rädd för att hamna i helvetet. En släkting till mig led av svåra plågor under sina sista år i livet. Han fick för sig att hans lidanden var ett straff som han hade fått av Gud. Han kände svår ångest för vad som skulle hända med honom i livet efter detta, eftersom han inte hade trott på Gud.

Krigen mellan olika religioner har fört med sig ett omätligt lidande för människor. Korstågens krig mellan de kristna och ”hedningarna”, liksom krigen mellan protestanter och katoliker under trettioåriga kriget skördade otaliga dödsoffer. De halshuggningar, våldtäkter och självmordsbombningar som i dag utförs av talibaner, av Islamska Staten, Boko Haram med flera ödelägger ofattbart många människors liv. Allt detta sker i religionens namn.

Dopet, söndagsskolan, aftonbönen, bordsbönerna, morgonbönerna i skolan, kristendomsundervisningen, konfirmationen, husförhören, vigseln och begravningsakten. Om en lögn upprepas tillräckligt många gånger så blir den till slut en sanning. På det sättet har man fått svenskarna att tro på Gud och ett liv efter detta. En liknande hjärntvätt lär också har använts inom islam och andra religioner. Frågan är varför?

En förklaring gav den franske lantprästen Jean Meslier, som levde på 1700-talet. Denne omvände sig till ateismen och skrev i sina memoarer, att »religionen är ett påfund av de rika i syfte att förtrycka de fattiga och göra dem maktlösa«.

Mycket tyder på att Meslier hade rätt. Inledningen till syndabekännelsen till exempel: »Jag fattig, syndig människa, som med synd född«. Eller Luthers förklaring: »Vi skola frukta och älska Gud, så att vi icke förakta eller förtörna våra föräldrar och herrar, utan hålla dem i vördnad, tjäna dem, lyda dem, älska dem och hava dem för ögonen.« Med helvetet som piska och himlen som morot formades undersåtar, som utan att knota gav sina pengar och sina liv i herrarnas krig. Så formades också en arbetarklass, som ödmjukt slet för svältlöner i förhoppningen om den »pie in the sky« som Joe Hill diktade om.

Det är genom löftena om paradiset och hoten om helvetet efter döden som de stora trossamfundet kunnat växa till och få så många anhängare. Man vågade inte annat än att tro på den Gud som kyrkorna utmålade. Ju fler medlemmar som knöts till religionerna, desto mer av makt och rikedom samlades hos de religiösa ledarna och de världsliga herrarna som stödde dem. Här ligger roten till religionskrigen. »Du ska inga andra gudar hava jämte mig«, så lyder första budet. Det är samma bud som Islamiska Staten använder i dag för att rättfärdiga de grymma avrättningarna av »otrogna« med.

Ett par hundra svenska ungdomar sägs ha anslutit sig till Islamiska Staten. Det borde vara en angelägen uppgift för skolan att inte bara förhindra spridningen av religiös propaganda, utan också att motverka den. Detta oavsett vilken religion det gäller och oavsett om propagandan sker under skolavslutningar eller under lektioner.